

РЕШАВАЩИ ТЕНДЕНЦИИ В ИСТОРИЯТА НА БЪЛГАРСКАТА МОРФОЛОГИЧНА СИСТЕМА

Габор Л. Балаж
Сегедски университет

DECISIVE TENDENCIES IN THE HISTORY OF THE BULGARIAN MORPHOLOGICAL SYSTEM

Gábor L. Balázs
University of Szeged

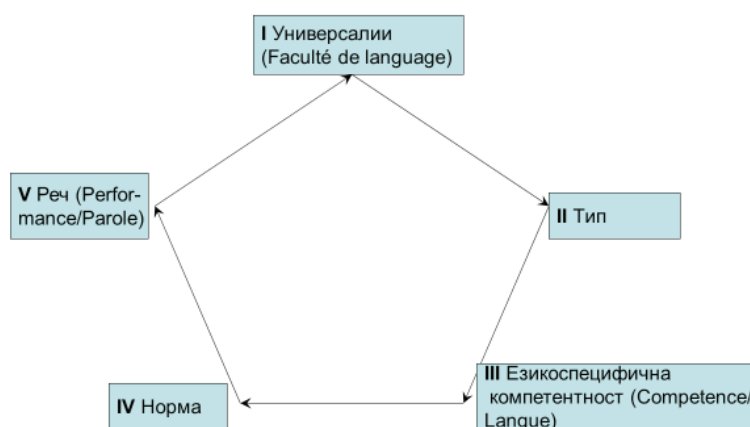
Abstract. The suggested analysis is based on some system-independent and system-dependent principles of natural morphology. Individual changes are interpreted on three hierarchical levels of linguistic analysis: universal, typological, and language specific. Certain similarities between natural morphology and Gerdzhikov's typological model are identified as well.

Keywords: natural morphology, history of Bulgarian, iconicity, typology, Gerdzhikov's model, levels of linguistic analysis

1. Историческата граматика на българския език е доста богата, за да снабдява специалистите с интересни въпроси още дълго време. Основните проблеми са отдавна известни, заедно с многобройните езикови данни, но не може да се говори за единство на методите в различните области на тази наука. В българската диахронна морфология нееднократно са били правени усилия да се интерпретират отделните явления в развоя на флективната система в рамките на една цялостна лингвистична теория. Предложеният анализ се базира върху някои от системозависимите и системонезависимите принципи на натуралната морфология. Интерпретирането и обяснението на отделните явления от историята на морфологическата система на българския език се осъществява следователно в рамките на една цялостна теория, която е способна да третира както синхронни, така и диахронни проблеми на езика посредством общи средства на изследването. Смятам, че българската историческа граматика, макар и да има свои специфични проблеми, не може да се развива без такава адекватна обща теория. Споменатите модели представляват именно такива общи рамки за морфологичните изследвания. Не е маловажно, че те всички споделят най-продуктивните идеи на структурализма и отдават достойно внимание на движещата сила на морфологичните промени – системата на граматическите опозиции.

В съгласие с езиковите модели на Л. Йелмслев и Е. Косериу, лингвистичният анализ по принцип може да се провежда на пет нива: 1) ниво на езиковите универсалии; 2) ниво на езикови типове; 3) ниво на езикоспецифична компетентност; 4) ниво на езикови норми и 5) ниво на речта (Leitmotifs 1987: 8–9). Следователно, когато се търсят причините на отделни езикови явления и промени, трябва да се има предвид тази стратификация. Ако започнем търсенето с нивото на езиковите универсалии, ще получим обяснение за неочаквано голямо количество морфологични промени. Така е и относно историята на българския език. Тъй като с този въпрос се занимавах в други работи (Балаж/Balázs 2003, 2015, Balázs 2013), тук ще припомня само някои по-важни моменти и обобщения.

Петте нива на лингвистичен анализ

2. В теорията на натуралната морфология (НМ) извънредно важна роля играе принципът на т.нар. *конструкционна иконичност*. Терминът ‘конструкционна иконичност’ е синоним на ‘диаграматична иконичност’ при Р. Якобсон и е свързан със семиотичната система, изработена от Ч. С. Пирс. Според теоретиките на НМ кодирането на семантично маркирани категории е максимално или оптимално натурално, когато то е конструкционно иконично. Такава иконичност в морфологията означава отражението на асиметрията на категориите от гледище на семантична маркираност на асиметрията на кодирането. С други думи, иконични отношения възникват там и само там, където семантично по-маркираната категория се маркира и в кода, а семантично по-малко маркираната не придобива специален маркер. Така, маркираните форми за множествено число, за минали времена, за косвени падежи или за компаратив в естествените езици от най-различни типове са по-дълги, отколкото съответните немаркирани форми (Mayerthaler 1981: 23–24).

В съвременния български език с убеденост може да се констатира, че в морфологията най-често се среща максимално иконичното кодиране. Примери лесно и в огромно количество се намират във всички склоняеми или спрегаеми части на речта, тук само бегло ще илюстрирам състоянието.

2.1. В съвременната система на съществителните имена вече няма падежи, но освен

трите рода остава и категорията число (макар и с друг облик), с пълно право може да се очаква и в съвременния български проявяването на конструкционната иконичност в оформянето на формите за мн.ч. Много е важно да отбележим, че със загубата на двойственото число иконичните съответствия между формите за ед. и мн.ч. са станали значително по-еднозначни и по-ясни¹. Сега ще приведа няколко примера като доказателство за казаното.

2.1.1. Формите за мн.ч. на едносричните съществителни от мъжки род в повечето случаи се образуват с окончание *-ове* и *-еве*, например: *стол – столове, град – градове, брой – броеве, строй – строеве* и пр.² Някои съществителни от този тип образуват формите си за мн.ч. с окончанието *-ища*: *сън – сънища, кър – кърища, път – пътища*. При многосричните съществителни редом с господстващата флексия *-и* се срещат следните окончания, които носят белезите на старите *-й-* основи: *-овци (-евци)*: *дядо – дядовци, мързелан – мързелановци, Борис – Борисовци, Методий – Методиевци* и др.; *-овцѐ*: *градец – градовцѐ, цветец – цветовцѐ* и др.; *-ове*: *вятър – ветрове, огън – огньове, център – центрове*.

2.1.2. Макар че при имената от женски род по правило се употребява окончанието *-и*, в специални случаи дори там може да се намери флексия, която се състои от три фонемни: *-ини*: *баба – бабини, вуйна – вуйнини, Донка – Донкини, Стефана – Стефанини* и др. (Тези форми са всъщност субстантивирани прилагателни, означаващи индивидуална принадлежност.) Съществителните от женски род, които произлизат от продуктивната парадигма на *-й-* основи, пазят конструкционната иконичност (ср. *кост – кости, гръд – гръди* и др.).

2.1.3. Формите за мн.ч. при съществителните от среден род се образуват покрай еднотонемните окончания *-а*, *-я* и по-рядко *-и* със следните флексии: *-ета, -та* (от старите *-ent-* основи): *ядене – яденета, перде – пердета, врабче – врабчета, битие – битиета, такси – таксита, кенгуру – кенгурута, пардесю – пардесюта* и др.³ Особено забележителен е фактът, че всички съществителни от чужд произход, чиято неопределена форма за ед.ч. завършва на *-и, -у, -ю*, образуват форми за мн.ч. с окончанието *-та*, което се прибавя направо към формата за ед.ч.; *-ена* (от старите *-en-* основи): *време – времена, племе – племена, рамо – рамена (или рамене)* и др.; *-еса* (от старите *-es-* основи): *чудо – чудеса, небе (небо) – небеса, дърво – дървеса (дървета)*.

Съвременните български форми за множествено число в приведените примери свидетелстват за семиотичната закономерност, според която окончанията съдържат по-голям брой фонемни, отколкото съответните форми за единствено число.

2.2. В съвременната българска глаголна система също господства максимално иконичното кодиране.

2.2.1. В изявително наклонение флексии за множествено число във всички лица съдържат повече фонемни, отколкото флексии за единствено число, ср. *чета – четем(е)*,

¹ За прегледа на конкретни изменения в историята на българското именно склонение от семиотично гледище вж. Балаж 2003: 45–47.

² Вж. по-подробно в Балаж 2009.

³ Вж. бел. 2.

четеш – четете, чете – четат; чакам – чакаме, чакаш – чакате, чака – чакат и т.н.

Съвременните окончания, както е известно, са резултат от дългото развитие на морфологичния строй на българския език. В старобългарския окончанията за сегашно време на тематичните глаголи в ед. и мн.ч. са били: *несѣ – несемъ, несеси – несете, несетъ – несѣтъ*. Явно е, че съотношението на окончанията в старобългарския език е съвсем различно от положението в съвременния български език: единствено в 1 л. може да се говори за диаграматичност. При атематичните глаголи – напротив: в 1 л. флексите в ед. и мн. число имат по една фонема, докато в останалите две лица окончанията за мн.ч. са „по-дълги“ от окончанията за ед.ч.: *дамъ – дамъ, даси – дасте, дастъ – дадаѣтъ*. От казаното следва, че в хода на развитието на българския език от парадигмите за сегашно време, характеризиращи се с отсъствие на иконични съответствия, се е образувала съвременната система на флексите, при която конструкционната иконичност присъства във всички лица на спрежението.

2.2.2. Що се отнася до синтетичните форми на миналите времена, лесно можем да се убедим, че флексите за аорист и имперфект в съвременния български език свидетелстват за наличието на също такива иконични съответствия, както флексите за сегашно време. При аорист се употребяват следните окончания: *четох – четохме, чете – четохте, чете – четыха*. Флексите за имперфект са: *четях – четяхме, четеше – четяхте, четеше – четяха*. Освен в 3 л. количествените различия в означаемите са отразени в означаващите иконично. Ако се обърнем към съответните парадигми на старобългарския език, ще видим, че иконичната структура на флексите, откривана в съвременния български език, вече е била присъща на старобългарските синтетични минали времена (Балаж/Balázs 1984). Единствено изключение правят формите за 3 л. – точно така, както и днес. Флексите за сигматичен аорист на -ох-: *несохъ – несохомъ, несе – несоете, несе – несоша*. А флексите за имперфект са били следните: *несѣхъ – несѣхомъ, несѣше – несѣшете, несѣше – несѣхѣ*.

2.2.3. В повелително наклонение конструкционната иконичност е налице както в старобългарския, така и в съвременния български език. Например: *неси – несѣте > неси – несе-те*.

2.3. Максимално иконичното кодиране следователно се проявява във всякакви парадигми, където има категорията число, но не изключително там, тъй като степените за сравнение при прилагателните и наречията – както и в други славянски и неславянски езици – дават много ярък пример за споменатата иконичност: *хубав(о) – по-хубав(о) – най-хубав(о)*. Системата на показателни, притежателни, обобщителни и други местоимения в повечето случаи също се характеризира с максимално иконично кодиране.

Важно е да се подчертае, че принципът на конструкционната иконичност може да се реализира само тогава, когато той не противоречи на по-високите принципи на езиковата натуралност, т.е. на типологическите и на езикоспецифичните принципи.

3. Както се вижда от гореизложените факти, в съвременната българска морфологична система максимално иконичното кодиране е най-фреквентното явление. Такова състояние

е резултат, от една страна, на многовековния развой на вътрешната езикова структура, а от друга страна, на проявлението на системонезависими принципи, т.е. на действието на универсални фактори. В сравнение със старо- и среднобългарската ситуация съвременният български език е станал осезаемо по-прозрачен и по-иконичен, с други думи: по-натурален.

4. Второто ниво на лингвистичен анализ е типологическото. Докато гореизложените семиотически мотивирани процеси са универсални, те не зависят от граматическата система на един или друг език. В историята на българския език обаче са произлезли немалко такива промени, които не може да се нарекат нито универсални, нито уникални, тъй като подобни явления се наблюдават и в историята на други езици с подобен морфологичен тип. Понеже проблематиката на езиковите типове е доста сложна, и тук няма възможност да се обсъждат подробностите на теоретичните спорове, като общоприета работна хипотеза може да се допусне, че българският език принадлежи към групата на т.нар. *флективни* езици, а не към аглутинативните, изолиращите, инкорпориращите или интрофлексивните (ср. Балаж/Balázs 2014).

Много промени, произлезли в българската морфологична система, които не може да се обяснят със системонезависими, универсални закономерности, получават уместна интерпретация именно на типологическото ниво на анализа. Както е било отдавна отбелязано, в историята на езиците с флексивен строй извънредно важна роля играе *тенденцията към аналитизъм*. Това явление е добре проучено и описано и относно българския език, обаче обикновено „не се прави никакъв опит да се уточни въпросът за методите на сравнение на българския език с един или друг избран еталон и съответно не се прави опит да се намери по-строг израз на резултатите от сравнението, евентуално и да се подложи на числово измерване степента на аналитизъм на съвременния български език“ (Герджиков 1983: 47). Това състояние кара Г. Герджиков да разгледа проявата на аналитизъм систематично и да докаже, че той е налице не само в именната система, но и във всички сектори на езика.

4.1. Една от големите заслуги на Герджиков е, че той не приема дълго господстващото мнение за сляпото действие на фонетични закони и аналогии, на външни влияния и случайности. Той установява, че „развойт към аналитизъм е закономерен процес, който има определена първопричина и определена целенасоченост и който дори и в частностите се подчинява на определени принципи“ (Герджиков 1987: 34). Понеже при флексивните езици (почти) цялата граматическа информация се носи от окончанието, с времето възниква противоречие между голямото количество информация, предавана от окончанието, и неговия главно едноморфен характер. Тенденцията към аналитизъм отстранява или намалява това противоречие между плана на съдържанието и плана на израза така, че част от граматическата информация се прехвърля върху служебни думи. „Така се стига до дискретизация на предаваната информация не само на съдържателно, но и на формално равнище и следователно до по-висока степен на хомоморфизъм между структурата на плана на съдържанието и структурата на плана на израза“ (Герджиков 1987: 35). Понеже колкото повече информация

носи дадено окончание, толкова по-маркирано е то, дискретизацията резултира в това, че словоформата става по-немаркирана, в крайна сметка – по-натурална. Такова тълкуване на промените, водещи към аналитични системи, е напълно съвместимо с принципа на натуралната морфология, според който езиците са склонни да се променят от по-маркираното към по-немаркираното (Leitmotifs 1987: 14).

4.2. Без да се задълбочавам в подробности, ще приведа само две зависимости от основателния модел на Герджиков: (1) $a = \bar{m}.c.$ „Това означава, че във всеки език степента на аналитизъм (a) е правопропорционална на степента на деморфологизация ($\bar{m}$) и/или степента на композираност (c). Това са двата начина, по които се извършва развоят към аналитизъм в индоевропейските езици – чрез деморфологизация (главно при името) и чрез развитие на композирани форми (при глагола)“ (Герджиков 2013: 290). (2) $d = \bar{m}.c.\pi.$ Тази зависимост означава, че формалната дискретизация на предаваната информация става или чрез деморфологизация, или чрез създаване на композирани форми, или чрез развитие на някои аглутинативни черти (π). Последният начин се отнася и до българския задпоставен определителен член, който Герджиков определя като „полуаглутинативен формант“ (Герджиков 2013: 296; 1987: 39–40).

И в двете зависимости фигурира аргументът деморфологизация ($\bar{m}$), който в случая означава и немаркираност на дадения член, следователно високата степен на аналитизъм и/или дискретизация в съвременните флективни езици означава преобладаването на немаркираните форми над маркираните. Докато на универсално ниво получават обяснение, между другото, мнозинството плурални форми в именната система и синтетичните глаголни парадигми, на типологично ниво стават ясни и състоятелни както процесите на изчезването на падежите, така и разпространението на композирани глаголни форми. Със своите ценни наблюдения Герджиков според мене успешно доказва, че „в езика съществуват универсални панхронични закони, които имат количествен характер и по нищо не се отличават от законите на природните науки. [...] Що се отнася до диахронията, там не може да има подобни закони, но на базата на панхроничните закони историческите тенденции на разволя могат да бъдат ясно формулирани и да получат убедително обяснение“ (Герджиков 2013: 299). По такъв начин Герджиков установява, точно както натуралната морфология, че синхронната и диахронната морфология може да се третира в рамките на една цялостна лингвистична теория. Пак е важно да се отбележи, че гореизложените закономерности важат само тогава, когато не противоречат на принципите на по-високо ниво на езиковия анализ.

5. Следващото, трето ниво на лингвистичен анализ е езикоспецифичната компетентност. В теорията на натуралната морфология главният принцип тук е т.нар. *конгруенция на системата*, с други думи – езикоподходящност. Понеже системозависимите принципи действат йерархически над системонезависимите, те могат да пречат на действието на последните. Става дума за следните статистически значителни подгрупи съществителни, които показват минимално иконично кодиране при противопоставянето на сингуларни и плурални

форми и не може да се обяснят с принципите на предишните две нива: 1) множеството съществителни имена от женски род, завършващи в ед.ч. на *-а* и *-я*, например: *книга* – *книги*, *земя* – *земи* и т. н.; 2) съществителните имена от среден род, които образуват формите си за мн.ч. с окончанието *-а*, например: *село* – *села*, *училище* – *училища* и др. И двата подтипа споделят особеността, че формите за мн.ч. имат еднакъв брой фонemi с формите за ед.ч. Важно е да се отбележи обаче, че дори в тях няма примери за контраиконичност, т.е. няма случаи, в които формите за ед.ч. са „по-дълги“ от формите за мн.ч. С какво може да се обясни пониската степен на диаграматичност (минимално иконичното кодиране) в дадените случаи? Системозависимият принцип, който отговаря за горепосочените случаи 1) и 2), е принципът на конгруенция на системата. По-конкретно това е запазването на различията между формите на трите граматични рода, което е било (и остава) една от най-характерните черти на славянските езици, в това число и на българския, независимо от наличието или липсата на падежна система. Поради това заемането на отделни окончания между различните парадигми е било възможно тъкмо строго в рамките на граматичния род. Обаче старите парадигми на съществителните от женски род (на *-ā-*, *-jā-*, *-ī-*, *-ī-* и *-er-*) не са имали такива флексии за им.п. мн.ч., които биха могли да изразяват иконични съотношения, понеже те са съдържали еднакъв брой фонemi със съответните флексии за ед.ч. С други думи, просто са липсвали подходящи алтернативи с повече фонemi. В среден род ситуацията е била различна, понеже консонантните основи са имали образци за диаграматичност. Именно с това се обясняват случаите, споменати по-горе. Тъй като парадигмата на *-ō-* и *-jō-* основи е била най-продуктивната от всички, оригиналните ѝ флексии не са могли да бъдат изтласкани изцяло от окончанията за непродуктивните основи. От друга страна, при съществителните както от женски, така и от среден род формите за ед.ч. са имали флексии, които са показвали родовата принадлежност на имената. Затова е било неизбежно те да останат неизменни.

Конгруенция на системата обаче се проявява и в други отношения, а именно в диахронен план. В историята на българския език от старобългарския период до пълната загуба на падежите може да се наблюдават различни типове синкретизъм, т.е. неразличаване на определени падежни окончания. В старобългарския например е имало 6 типа синкретизъм в ед.ч., 4 в мн.ч. и 1 в дв.ч. Най-разпространените типове са били А) неразличаване на окончанията за им. и вин.п. (**И = В**) (и в трите числа), Б) синкретизъм на дат. и мест.п. (**Д = М**) в ед.ч. и В) съвпадане на флексите за род., дат. и мест.п. (**Р = Д = М**) също в ед.ч. Другите типове са били много по-редки и следователно рано са изчезнали от парадигмите през среднобългарския период. Синкретизъм на някои окончания е имало и между единствено и множествено число. Най-значителният такъв синкретизъм е бил неразличаването на окончанията за род.п. ед.ч. и за им.п. мн.ч. (**Р ед. = И мн.**)⁴. Това е било характерно, между другото, за съществителните от женски род от старите *-ā-* и *-jā-* основи и за съществителните от среден род от *-ō-* и *-jō-* основи, т.е. за предшествениците на гореспоменатите два подтипа 1) и

⁴ За проявяването на този тип синкретизъм в историята на руския език вж. Hentschel 1991: 41–44.

2), в които липсва максимално иконичното кодиране, ср.: род.п. ед.ч. жени = им.п. мн.ч. жени (> новобългар. жени); род.п. ед.ч. села = им.п. мн.ч. села (> новобългар. села). Наличието на този синкретизъм до загубата на падежите несъмнено е улеснявало запазването на въпросните окончания за мн.ч. -и и -а в българския език. Конгруенцията на системата като йерархически най-силния принцип на натуралната морфология (трето ниво) и тук има предимство над принципа на конструкционната иконичност (първо ниво). Това са само няколко примера за действието на конгруенцията, т.е. на най-силния езикоспецифичен принцип на НМ, към който може да се добавят много други, по-нататъшни примери.

6. Поради липсата на време тук не е възможно да се говори за останалите две нива на лингвистичния анализ. Отбелязвам единствено, че те може да предоставят задоволителни обяснения за онези промени и явления, които остават проблематични след приведените на първите три нива анализи. Четвъртото ниво на езиковата норма и петото ниво на речта изискват допълнителна социолингвистична, прагматическа и психолингвистична интерпретация, само морфологичните средства за тях не са достатъчни. В рамките на историческата морфология обаче с увереност може да се установи, че решаващото мнозинство на промените в граматиката на българския език получават удовлетворителни обяснения чрез прилагане на принципите на НМ в йерархично определен ред, базиран на първите три нива на лингвистичен анализ – универсалното, типологичното и езикоспецифичното.

Цитирана литература

- Балаж 1984:** Балаж, Г. Л. Опыт применения семиотических средств в исторической славистике. – В: *Dissertationes Slavicae: Sectio Linguistica XVI*. Szeged, 131–143. (Balázs, G. L. Opyt primenenija semioticheskikh sredstv v istoricheskoy slavistike.)
- Балаж 2003:** Балаж, Г. Л. За някои въпроси на българската историческа морфология. – В: *Език и идентитет. Страници за българското себе/познание*. (Nyelv és gondolkodás. Gondolatok a bolgár önismeretről.) Велико Търново: Faber, 42–49. (Balázs, G. L. Za nyakoi vaprosi na balgarskata istoricheska morfologia – V: *Ezik i identitet. Stranitsi za balgarskoto sebe/poznanie*. Veliko Tarnovo: Faber, 42–49.)
- Балаж 2009:** Балаж, Г. Л. Продуктивността на българските именни флексии -ове и -(e)та в диахронна перспектива. – В: *Българският език и литература на кръстопътя на културите*. Международна конференция. Сегед, Унгария, 21–22 май 2007 г. Том II. Szeged, JATEPress, 126–131. (Balázs, G. L. Produktivnostta na balgarskite imenni fleksii -ove i -(e)ta v diahronna perspektiva. – V: *Balgarskiyat ezik i literatura na krastopatya na kulturite. Mezhdunarodna konferentsia. Szeged, Ungaria, 21–22 may 2007 g. Tom II*. Szeged, JATEPress, 126–131.)
- Балаж 2014:** Балаж, Г. Л. Типологически стереотипи относно статуса на българския език. – В: *Studia Hungaro-Bulgarica. Tomus 3*. Шумен–Szeged, 165–174. (Balázs, G. L. Tipologicheski stereotipi odnosno statusa na balgarskia ezik. – V: *Studia Hungaro-Bulgarica. Tomus 3*. Шумен–Szeged, 165–174.)
- Балаж 2015:** Балаж, Г. Л. Диахронно проявление на иконично кодиране в българската морфология. – В: *Българският език и литература в европейското културно наследство: традиции и перспективи*. Международна конференция. Сегед, Унгария, 26–27 май 2011 г. Том III. Szeged, JATEPress, 13–22. (Balázs, G. L. Diahronno proyavlenie na ikonichno kodirane v balgarskata morfologia – V: *Balgarskiyat ezik i literatura v evropeyskoto kulturno nasledstvo: traditsii i perspektivi. Mezhdunarodna konferentsia. Szeged, Ungaria, 26–27 may 2011 g. Tom III*. Szeged, JATEPress, 13–22.)

- Герджиков 1983:** Герджиков, Г. Тенденцията към аналитизъм – определение, метод за измерване, причини, следствия. – В: *Съпоставително езикознание*, № 5, 46–55. (Gerdzhikov, G. Tendentsiyata kam analitizam – opredelenie, metod za izmervane, prichini, sledstvia – V: *Sapostavitelno ezikoznanie*, № 5, 46–55.)
- Герджиков 1987:** Герджиков, Г. Неравномерният ход на развоя към аналитизъм в различните звена на системата и неговите причини. – Във: *Втори международен конгрес по българистика. Доклади 2. История на българския език*. София: БАН, 32–41. (Gerdzhikov, G. Neravnomerniyat hod na razvoja kam analitizam v razlichnite zvena na sistemata i negovite prichini. – Vav: *Vtori mezhdunaroden kongres po balgaristika. Dokladi 2. Istoria na balgarskia ezik*. Sofia: BAN.)
- Герджиков 2013:** Герджиков, Г. Законите на граматическите парадигми и морфологическата типология на езиците. – В: Алексова, К. (съставител). *Георги Герджиков. Избрани студии и статии по езикознание*. София: Университетско издателство „Св. Климент Охридски“, 286–302. (Gerdzhikov, G. Zakonite na gramaticheskite paradigmi i morfologicheskata tipologia na ezitsite – V: Aleksova, K. (sastavitel). *Georgi Gerdzhikov. Izbrani studii i statii po ezikoznanie*. Sofia: Universitetsko izdatelstvo „Sv. Kliment Ohridski“.)
- Balázs 2013:** Balázs, G. L. *Manifestations of naturalness principles in Slavic historical morphology*. Tractata Slavica Universitatis Debreceniensis, Vol. VI. Debrecen: Debreceni Egyetem.
- Hentschel 1991:** Hentschel, G. Роль схем формальной дифференциации в историческом развитии флексивной системы русского существительного. – В: *Russian Linguistics* 15, 31–51. Hentschel, G. Rol' shem formal'noj differenciacii v istoricheskom razvitii flektivnoj sistemy russkogo sushhestvitel'nogo. *Russian Linguistics*)
- Leitmotifs 1987:** Dressler, W. U. – Mayerthaler, W. – Panagl, O. – Wurzel, W. U. (eds.) *Leitmotifs in Natural Morphology*. Amsterdam: Benjamins.
- Mayerthaler 1981:** Mayerthaler, W. *Morphologische Natürlichkeit*. Wiesbaden: Athenaion.

Gábor L. Balázs / Габор Л. Балаж
6722 Szeged, Egyetem u. 2.
Szegedi Tudományegyetem, Szláv Filológiai Tanszék
gbalazs@lit.u-szeged.hu